

ÉRTELMISÉGIK VILÁGKONGRESSZUSA

Augusztus végén a lengyelországi Wrocławban összeült az értelmiségi világkongresszus. Nagy esemény volt ez, az első kísérlet a háború után és talán az első kísérlet az egész világtörténelemben arra, hogy az értelmiségi képviselők a világ országaiból, tudósok, írók, képzőművészek, tanárok, újságírók közös összejövetelien megtalálják az egymás felé vezető utat s hogy egyben leleplezzék a háború sötét erőit.

Ötven nemzet többszáz képviselője vett részt a tanácskozásokon, amelyeknek az egész világon visszhangjuk támadt. Az igazi visszhang azonban, írja Ilja Ehrenburg a nagy orosz író, az igazi ítélet akkor lesz, ha a résztvevők hazatérve hazájukba, zászlójukon körülhordozzák majd a szót és megismertetik népükkel.

A kongresszus határozatában élesen elítélte a nemzetközi reakciót, a Wall-street háborús gyújtogatóit. Nagy többséggel született meg ez a határozat. Szinte megrázó erejű a világ kultúrmunkásainak békekiáltványa, amely megbélyegzi az új háború felidézésére irányuló törekvéseket és mindazokat, akik az új világégés felidezéséhez segédkeznek nvtátanak.

Ezen a kongresszuson Jugoszlávia kultúrmunkásai is megjelentek és szavukat hallatták a felszólalásokban a nemzetközi szolidaritás mellett, a demokratikus kormányzatok és népek egysége mellett, a békéért való megalkuvás nélküli harc mellett. Az egész világ szemeláttára megmutatták, hogy hazánk népei és vezetői Titóval élükön szilárdan állanak a béke és szabadság táborában, amelynek élén a Sztalin vezette nagy Szovjetunió áll, mint ezeknek a törekvéseknek legfőbb zászlóhordozója.

Abban a véres harcban, amelyet népeink a fasizmus ellen annak teljes lervőzéséig vívtak, Jugoszlávia igen súlyos áldozatot hozott. Kultúrmunkásait meggyőzdeltek. Hősi halált haltak legfőbb tolfőreatói közül is, mint Ognjen Prica, Bozsidar Adzsija, Otokar Kersovani, Auguszt Cezarec, Veszelin Maszlesa, Ivan Goran Kovacsics és sokan mások, akik tolfőkkel, fegyverrel, egész lényükkel következetesen, bátran a haladó emberiség ügyét szolgálták. A harc nem volt hiábavaló, mert a népi szocialista forradalom győzelemhez vezetett és Jugoszláviát a népi demokrácia legelőrehaladottabb országává tette. Így van ez akkor is, ha A. Fagyajev szovjet író beszédének a népi demokráciáról szóló részében egy szó említést se tett Jugoszláviáról, népeink hősi harcáról a fasizmus ellen és ma a háborús úszítás ellen. A wrocławi kongresszus tehát a mi ügyünk is volt a kiáltvánnyal való teljes szolidaritásunk pedig a béke és demokrácia erővel való együtthaladás kétségtelen bizonyítéka, a reakciós és imperialista erők elleni küzdelemben.

Az értelmiségek világtkongresszusának kiáltványa a béke védelmére

Mi, a tudomány és művészet munkásai, akik 45 országból eljöttünk Wrocław lengyel városba, a világ értelmiségéhez fordulunk.

Emlékeztetünk a haladás veszélyre, amely aughogy megszünt fenyegetni az emberiség kultúráját. Tannak voltunk a fasizma barbárságnak — a történelmi és kulturális emlékek megsemmisítésének, értelmiségek üldözésének és lemészárlásának, minden szellemi érték lábbaltiprásának — annak a barbárságnak, amely magát a lelkiismeret, az értelem és a haladás fogalmát veszélyeztette.

Az emberiség kultúráját valamennyi demokratikus erő fenséges erőfeszítésével, a Szovjet Szövetség, Nagybritannia és az USA népeinek hallatlan áldozatai és szenvedései árán, a fasizmus által leigázott országok népeinek hősi harcával mentették meg.

De minden ország népének kivánsága és akarata ellenére az amerikai és európai gonosztevők érdekcsoportja — átvette a fasizmustól a faji megkülönböztetés eszméjét, lemondott a haladásról és arra törekszik, hogy minden kérdést fegyverek erejével oldjon meg — ismét a világ népeinek szellemi javai ellen tör.

Az európai országok kultúráját, amely fenséges hozzájárulását adta az emberiség kincsestárához, az a veszély fenyegeti, hogy elveszti nemzeti jellegét.

Egész sor országban Spanyolországban, Görögországban, Latin-Amerika országaiban a haladással szemben ellenséges erők nemcsak védekeznek a fasizmust, hanem megteremtik annak újabb tüzfészkeit. Ellenében minden értelemmel és a lelkiismeret szavával, folytatódik, sőt még fokozódik is az egyes emberek és egész népek elnyomása pusztán azért, mert másszínű a bőriük.

A fasizmus módszereit felhasználó emberek végrehajtják országaikban a faji megkülönböztetést és üldözik a kultúra és művészet haladó munkásait.

A tudományos felfedezéseket, habár az emberiség javát szolgálhatnának, a megsemmisítő eszközök titkos termékei közé sorozzák és ezzel a tudomány magas céljának hitele és hatása ellen törnek.

Ezeknek az embereknek az uralma alatt az emberi szó, a művészet nem a népek felvilágosítását, sem egymáshoz való közeledését szolgálja, hanem az ember iránti gyűlölet alantas szenvedélyének felszítását és a háború előkészítését.

Szilárdan hiszünk abban, hogy elengedhetetlen a haladó kultúra vívmányainak szabad fejlődése és terjedése s ezért a béke, haladás és az emberiség jövője nevében tiltakozunk e szabadság minden korlátozása ellen és kiemeljük annak szükségességét, hogy az egész világ civilizációjának érdekében a különböző kultúrák és népek kölcsönös megértését építsék.

Annak a tudatában, hogy a korunk tudománya nagy és új erőket teremtett és ezeket vagy az emberiség javára vagy a kárára használják föl, — a kongresszus tiltakozik az ellen, hogy a tudományt rombolásra használják föl és lehívja az emberiséget: minden erejével arra törekedjék, hogy a tudás az egész világot betöltse; hogy a nyomort, a szegénységet, a tudatlanságot, a betegséget és nélkülözést leküzdje, hiszen ez okozza az emberiség többségének szenvedéseit; továbbá küzdjön a köz-

életi munkások szabad utazásainak korlátozása ellen, mivel a béke és haladás művét szolgálják és segítsék elő a könyvek szabad kiadását és terjesztését, a tudományos munka és minden a béke és haladás céljait szolgáló tudományos és kulturális vívmány eredményét.

A világ egyetlen népe sem akar háborút és a világ népeinek elég erejük van ahhoz, hogy megvédjék a békét és a kultúrát az új fasizmus támadásától.

Világ értelmiségei! Nagy felelősség hárul reánk népeink, az emberiség és a történelem előtt.

Felemeljük szavunkat a békéért, a népek szabad kulturális fejlődéséért, nemzeti függetlenségéért és szoros együttműködéséért.

Felhívjuk minden országot valamennyi értelmiségét, hogy tanulmányozza javaslatainkat.

Tartsanak a kulturmunkások minden országban nemzeti kongresszust a béke védelmében. Alapítsanak mindenütt nemzeti bizottságot a béke védelmére.

Erősítsék a béke érdekében minden ország kulturmunkásának nemzetközi kapcsolatait.

A KULTURMUNKÁSOK VILÁGTALÁLKOZÁSÁN

(Egy résztvevő jegyzetei)

Azt írta egy amerikai újság, hogy a wroclawi kongresszus megemlékeztetést sem érdemel. Ennek az újságnak ugyanebben a számában részletes jelentést olvastam a csikágói zabálóversenyéről; egy jeles nagyotkű együltében tizenhat adag marhasültet tömött magába. Érthető, hogy azok számára, akik egy ilyen teljesítményért lelkesednek érdektelen Joliot-Curie, Solohov véleménye. Szerencsére magában Amerikában is találhatók szép számban olyanok, akik előtt a gondolat nem veszítette el jelentőségét; náluk éppen úgy mint Európában a wroclawi kongresszus nagy érdeklődést váltott ki, mint a tudomány és művészet embereinek első háború utáni kísérlete, hogy közös nyelvet találjanak.

Tudjuk, hogy egy regény, mint amilyen a »Háború és béke«, jelentősebb lehet ezer közepesnél és hogy Pasteur vagy Mecschnikov élete termékenyebb egy egész egyetemnél. A wroclawi kongresszus jelentősége nemcsak abban áll, náluk éppen azon 500 ember vett részt, 45 országból: fel kell jegyezni hogy kik voltak ezek az emberek. Tudósnak, írónak és művésznek nem kell semmiféle mandátum — nyomában haladnak tanítványai, követői és olvasói. Igaz, hogy százezer ember ebben vagy abban az országban, becsületesen vagy fondorlatosan, szabályosan vagy vaktában megválaszthatja kiküldöttjét. De egy író, ha ihlete, gondolata és lendülete van, millió ember gondolatát, érzéseit és cselekedeteit kormányozza. Ezért tartom tehát szükségesnek hogy felsoroljam a neveket.

Az írókkal kezdem: Fagyejev és Andersen-Nexö, Solohov és Segners, Amadou és Leonov, Vittorini és Bontempelli, Nalkovszka és Vercors könyveit több nyelvre lefordították. Messze hazájuk határain túl ismertek Touwime és Eluárd a költő, Picasso és Legée a festő, Pudov-